

JANUS PANNONIUS VERSEIBŐL.

(A költő születésének ötszázadik évfordulójára.)

LELKEMHEZ.

Én lelkem, ki az égi tejútrol a földre suhantál
 s bennem az életerő drága zsarátnoka vagy,
 nincs panaszom rád, mert ragyogó és szép a tehetség,
 mely fölemel s nemesen gyújtja ki szellememet.
 Úgy léptél ki a Rák kapuján fönt, hogy nem is ittál
 búsan a Léthe szelíd hajjaiból feledést.
 S ott hol a fürge Oroszlánt éri a mennyei Serleg,
 ott siklott le az út, életem útja megint.
 Észt a Saturnus adott kegyesen, Jupiter meg erélyt, Mars
 bátorságot, a Nap lángra csiholta szíved.
 Vénusz a jóra, az isteni Hermes a szépre tantott
 s életed őseréjét Cynthia adta neked.
 (Cynthia áll őrt ott, hol a Lét a Halálba fut árván,
 ő ez a földi világ s hódol az égnek a föld!)
 Ámha megunva a csillagokat bús porhüvelyembe
 költöztél, ne feledd, hogy nyomorult ez a test!
 Mert ha az arca nem is rút és az alakja se félszeg
 s termete is daliás, más ami engem emészti!
 Nézd csak e nyütt tagokat, nincs bennük erő, csenevészek,
 renyhe a sár, amiből mesteri kéz faragott.
 Hol csupa jég a kezem, hol lüktet a láztól a bőröm,
 nap-nap után ez okoz gondot, olyan beteges!
 Nátha gyötör folyvást, a fejem zúg és belesajdul,
 majd meg a két szemem ég s könnyezik, annyira fáj!
 Sokszor a vér is előnt, gyulladt a vesém s ha a gyomrom
 dermedten didereg, májamat örli a láz.
 Tán e törekeny test is azért volt kedves előtted,
 hogy csak e gyöngefalú fogda lakója legyél.
 Ó, de mit ér a csudás lángész is, hogyha a test roncs,
 bölcs se leszek, ha ilyen vézna a szervezetem.
 Atlasz zord erejét s Miló testét se kívánom,
 lennék törpe is én, csak ne gyötörjön a kór.
 Így vagy időzz inkább oly testben, amely derekabb, vagy
 költözz vissza megint s járd be az égi mezőt.
 S míg ezer esztendő t vezekelsz fönt, arra ügyelj csak,
 hogy ne borulj a botor Léthe fölé epedőn.
 El ne feledd, hogy nyűg volt rajtad e test s ha az égből
 újra leszállsz, ne akard régi bilincseidet.
 Hogyha pedig vak végzeted az, hogy a földön is élj, légy
 bármí csak ily szomorú emberi pária ne!
 Röpködj inkább, mint a szelíd méh s gyűjtsd csak a mézet,
 s légy ragyogó hatlyú, mely a tavon dalol is,
 s rejtsen bár el a tenger, az erdő; mindig az ember
 sorsa elől menekülj, mely csupa fájau...

A RÁGALOM.

(Részlet a Marcello-panegyrisből.)

Mélyen a mélyben, a szörnyetegek közt, lent a Pokolban él, neve Rágalom, istennő, kinek anyja a mély éj. Mindig más, ha gyötörhet, az arca is úgy alakul, hogy félrevezesse a jámbort. Bölcs a pletykabeszédnek! Rém, aki bujkál s gyűlöli azt, ami tiszta igazság, rombol, uszít s belegázol a szízi erénybe. A szépség rút s a derék tüstént ocsmány, ha akarja. Az éles szem zavaros lesz s hálójába kerülve a bölcs is vergődik, szenved, de a Rágalom ellen az ész is hasztalanul küzd. Nem dicsér senkit, de ha marni kell, ügyesen forgatja a szókat s úgy hazudik, hogy senki se tudja — de ért is a nyelvükön! — áldozatával elbánik könnyen s ha az egyik fél — megijeszti, máskor a kétes bünt úgy tünteti föl, hogy a balga gaztettet szimatol rögtön. Sose támad előlről, nyílt harcban nem is ártalmas, csak a védtelenekre csap le galádul, a boldogokat szedi rá. Olyan ő itt, mint a kalóz vagy a tolvaj: a sűrű éj a világa.

S mintha barátod lenne, a Rágalom egyre kerülget, hízeleg és már kész a kelepce, talán a bilincs is. Ott lebzsel körülötted, olyan ravasz! Arca mosolygó udvarias, nyájas, de amíg csupa báj, szeretet rongy lelke konok s a veszett bosszú acsarogva hevíti. S hozzá külseje sem szebb! Dárdáját (mit előbb a rettenetes Phlegetonba merített) balkeze tartja, jobbja meg úgy pusztt, hogy zajtalanul lövi szét a gyors nyilakat. De figyeld meg a társait is! Legelől megy ködfelhőben az Ostobaság, jeketébb a szuroknál, kísérője a balga Hiszékenység s vele tart a gyáva Gyanakvás is, de a vak Feledés se marad le, majd meg a sápadt Irigység baktat s a Viszály, de ott mutogatja vihogva kaján képét a Pimaszság is. Nem messzi mögötte a Csel terjeszti a Jóhírt, majd meg az Ámítás szédíti az ostoba népet. Hátul a bús Bánat bólong s haja lóg a szemébe. Mégse szeret nyíltan támadni, a tábori élet sincs inyére, pedig sok társa között neki van csak fegyvere bőven. A békét gyűlöli, azt teszi tönkre s összeveszíti a legszeretőbb szíveket, ha akarja. S nem bujkál a kicsiny falvakban, a rét se tanyája, ott szeret ármánykodni a városi köpaloták közt udvari pompában s hazugul vádolja a gyöngét. Majd meg a nép kegyeit hajhászva üvölt a tömeggel s megrugdálja a vesztest vagy leszapulja a győzőt.

Fordította: Berczeli A. Károly.